

BRATR
CADEFAEL

ELLIS PETERS

PRÍCHOD
DÁNŮ

LEGENDÁRNÍ
HISTORICKÁ DETEKTIVKA

Príchod
Óanú

**KNIHY ELLIS PETERS
V NAKLADATELSTVÍ MYSTERY PRESS**

Bratr Cadfael

Zázrak svaté Winifredy
Splátka růží
Poustevník z Eytonského lesa
Zpověď bratra Haluina
Kacířův učeň
Hrnčířovo pole
Příchod Dánů

Připravujeme

Svatý zloděj
Pokání bratra Cadfaela
Neobyčejný benediktin

BRATR CADFAEL

ELLIS PETERS

PRÍCHOD DÁNŮ

PŘELOŽILA
STANISLAVA
POŠUSTOVÁ-MENŠÍKOVÁ

MYSTERY PRESS

2022

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Ellis Peters, 1991

Translation © Stanislava Pošustová-Menšíková, 2004

Cover Illustration © Lubomír Kupčík, 2022

Cover Art © Lukáš Tuma, 2022

Czech Edition © Mystery Press, Praha 2022

ISBN 978-80-7588-405-3 (pdf)

I

Mimořádné události léta roku 1144 měly vlastně svůj počátek dávno předtím, než se odehrály. V propletení různých církevních i světských zájmů uvázla jako v síti řada velmi rozmanitých lidí: kleriků, od arcibiskupa až k nejnižšímu diákonovi biskupa Rogera de Clintona, i laiků, od knížat Severního Walesu po nejskromnějšího chalupníka v arfonských trefech. A mezi všemi takto polapenými se octl i jistý postarší benediktinský mnich z opatství svatého Petra a Pavla v Shrewsbury.

Bratr Cadfael vstoupil do měsíce dubna s lehkým nepokojem a nadějí, což u něj bylo obvyklé, když začali hnízdit ptáci, luční kvítí vystrkovalo poupata z mladé trávy a slunce v poledne stoupalo každým dnem výš nad obzor. Pravda, ve světě byly těžkosti, jako bývaly odjakživa. Nešťastná Anglie, roztržená vejpůl bratrancem a sestřenicí zápasícími o trůn, před sebou pořád ještě neměla žádnou zřetelnou naději na řešení. Král Štěpán stále ovládal jih a většinu východu, císařovna Matyllda dík

svému věrnému nevlastnímu bratru Robertovi z Gloucesteru bezpečně okupovala jihozápad a nerušeně vládla svému dvoru v Devizes. Už několik měsíců však proti sobě skoro nebojovali, buď z únavy, nebo z taktických důvodů, a v zemi se rozhostil zvláštní klid, téměř mír. V Bažinách pořád řádl bandita Geoffrey de Mandeville, nepřítel všech, ale jeho výbojnost byla sevřena kruhem nových králových pevnůstek, a tak byl stále zranitelnější. Celkem vzato, existovaly i skromné důvody k naději na lepší časy a sama svěžest a zářivost jara nepřipouštěla sklíčenost, i kdyby k ní měl bratr Cadfael sklony.

Přišel tedy onoho dne na konci dubna do kapituly v naprosto klidném a spokojeném rozpoložení, pln vlídné dobromyslnosti vůči všem lidem, a kdyby šlo o něj, všechno by klidně mohlo zůstat takhle usměvavé a nerušené přes celé léto až do podzimu. Rozhodně neměl žádnou předtuchu, že se tyto idyllické poměry vzápětí změní, a tím méně, kdo změnu způsobí.

Stejný – vratký, ale vítaný – poklid jako by se napůl bojácně, napůl vděčně snesl i na kapitulu; jednání toho dne probíhala umírněně, bez rozepří, nevyskytl se žádný přestupek, dokonce ani bratr Jeroným si nestěžoval na žádné hříšky mezi novici, a školáci, zmalátnělí jarem a sluncem, se chovali jako andělíčci, jimiž rozhodně nebyli. I kapitola z řehole, předcítaná jednotvárným, káravým hlasem bratra Františka, byla třicátá čtvrtá, mírumilovně vysvětlující, že učení o stejném podílu pro všechny nelze vždy dodržet, protože potřeba jednoho může převyšovat potřeby druhého, a ten, kdo obdržel víc, si tedy nesmí libovat, že je lépe opatřen než jeho bratři, a ten, kdo dostal méně, ale dostatečně, nesmí závidět svým bratrům, co dostali navíc. Vše bylo klidné, smířlivé, umírněné. Snad i malinko nezázivné?

Celkem vzato, je to požeňání, žít v malinko nezáživných časech, zejména po rozvratu, obléhání a trpkém sváru. Přesto zůstával v Cadfaelovi stále nějaký kousíček, který svrběl, když ztišení trvalo příliš dlouho. Trochu vzrušení konečně nemusí být ke škodě a tvoří příjemný kontrast k pevnému řádu, ať je sebevíc milován a ať mu člověk slouží nevímjak věrně.

Běžné záležitosti v jednání kapituly končily a Cadfaelova pozornost se snadno odpoutala od podrobného vyúčtování správy sklepů, protože sám žádné obedienské povinnosti neměl a ochotně to vše přenechával těm, kdo je měli. Opat Radulfus se chystal kapitolu uzavřít a zrakem přelétl přítomné, aby se ujistil, že nikdo nedumá nad žádnou námitkou či výhradou, když tu laický fortnýř, který během bohoslužeb nebo kapituly sloužil v bráně, strčil hlavu do dveří, takže bylo zjevné, že právě na tento okamžik za nimi čekal.

„Otče opate, je tu host z Lichfieldu. Biskup de Clinton ho poslal něco vyřídit do Walesu a on prosí, aby tu směl jednu nebo dvě noci přespat.“

Být to někdo méně důležitý, pomyslel si Cadfael, počkal by, až všichni vyjdeme, ale pokud to má co dělat s biskupem, může to být vážná věc, která si vyžádá oficiální zvážení, než se rozejdeme. Dobře si vzpomínal na Rogera de Clintona, rozhodného a rozumného muže, který uměl vystihnout, co je v lidech opravdové a co falešné, a naukové problémy řešil s nadhledem. Podle jiskřičky v oku jinak neproniknutelné tváře si na biskupovu poslední návštěvu s uznáním vzpomněl i Radulfus.

„Biskupův vyslanec je velmi vítán,“ pravil, „a může u nás bydlet tak dlouho, jak mu bude libo. Má nějakou žádost, kterou by nám chtěl přednést dřív, než uzavřu kapitolu?“

„Otče, rád by vám ihned složil poklonu a sdělil vám, jaké je jeho poslání. Záleží na vás, zda tady, nebo v soukromí.“

„Ať vejde,“ rozhodl Radulfus.

Fortnýř zmizel a tichý, diskrétní bzukot zvědavosti a dohadů, který rozčeřil kapitulu jako vlnky rybník, vyčkávavě utichl, když biskupův vyslanec vstoupil a stanul mezi nimi.

Malý človíček s útlými kostmi, hubený, ale šlachovitý, drobný jako šestnáctiletý chlapec, jemuž se velmi podobal, dokud si všímavý pozorovatel neuvědomil vyspělost a zralost oválné, bezvousé tváře. Benediktin jako tito bratři z opatství svatého Petra a Pavla, s tonzурou a v kutně, stál zpřímá s důstojností svého úřadu a s pokorou a prostotou své povahy, křehký jako děcko a pevný jako strom. Věneček přistřižených slámových vlasů se mu nezvladatelně ježil, čímž připomínal dítě. Šedé oči, úctyhodně přímé a jasné, potvrzovaly, že už dospěl v muže.

Malý zázrak! Cadfael náhle držel dar, po němž v posledních letech často toužil a jenž byl při své nečekanosti a nepravděpodobnosti určitě zázračný. Roger de Clinton nevyvolil za svého pověřeného vyslance do Walesu žádného objemného kanovníka působivého vzhledu z nejvyšší hierarchie své rozsáhlé diecéze, ale nejmladšího a nejskromnějšího diákona ze své domácnosti, bratra Marka, který vyšel ze shrewsburského opatství a svého času, po dva nezapomenutelné roky, byl pomocníkem mezi bylinkami a léky v Cadfaelově dílně.

Bratr Marek se hluboce poklonil opatovi a neposlušnou tonzuru schýlil se slavnostní vážností, v níž se, dokud opět nezvedl své jasné oči, dosud uchovávala nepatrná připomínka půvabu jakési absurdnosti, jež vždy obestírala nemluvného sirotka, jak si ho Cadfael pamatoval z té dávné doby. Když se Marek vzpřímil,

byl opět vyslancem; nadále bude vždy zároveň dítětem a mužem, až do dne, kdy se stane knězem, což bylo jeho vášnivou touhou. Ale na to si ještě několik let počká; zatím nedosáhl potřebného věku.

„Pane,“ promluvil, „můj biskup mě posílá s gestem dobré vůle do Walesu. Prosí vás, abyste mě na jednu nebo dvě noci přijal mezi vás a ubytoval mě.“

„Synu,“ usmál se opat, „zde nepotřebuješ žádné pověřovací listiny. Myslíš snad, že jsme na tebe stačili tak rychle zapomenout? Máš tady tolik přátel, kolik je tu bratrů, a za dva dny se tě ani všichni nenabaží. A pokud jde o tvé poslání, tedy o poslání tvého pána, uděláme v jeho prospěch, co bude v našich silách. Přeješ si o něm promluvit? Zde, nebo v soukromí?“

Vážná tvář bratra Marka roztála blaženým úsměvem nad tím, že se tu na něho nejen pamatují, ale dokonce pamatují s očividným potěšením. „Není to dlouhá historie, otče, a klidně ji mohu vyložit tady, přestože později bych vás rád poprosil o radu, protože takové poslání je pro mě nové a nikdo by mi nemohl lépe pomoci, abych je věrně splnil. Víte, že vloni se církev rozhodla obnovit biskupství u Svatého Asapha v Llanelwy.“

Radulfus přikývl. Čtvrtá velšská diecéze byla asi sedmdesát let neobsazena; jen velmi málo žijících mohlo pamatovat, kdy seděl na stolci svatého Kentigerna biskup. Diecézi bylo odjakživa nesnadné udržovat, protože stála jednou nohou na té a jednou na oné straně hranice a území na západ od ní bylo cele v moci Gwyneddu. Katedrála stála na půdě patřící hraběti z Chesteru, ale celé údolí řeky Clwyd nad ní bylo územím Owaina Gwynedda. Nikomu nebylo zcela jasné, proč se arcibiskup Theobald rozhodl právě nyní diecézi obnovit. Snad to

přesně nevěděl sám. Směs církevně politických motivů a svět-
ského manévrování zřejmě žádala, aby bylo toto pohraničí pev-
ně v anglických rukou; biskupem jmenovaný muž byl totiž
Norman. Takový tah neprozrazuje velkou vnímavost vůči velš-
skému cítění, smutně si pomyslel Cadfael.

„Po svém loňském vysvěcení arcibiskupem Theobaldem
v Lambethu usedl biskup Gilbert konečně na svůj stolec a arci-
biskup si přeje, aby obdržel ujištění o podpoře od našeho vlast-
ního biskupa, protože pastýřské povinnosti v oněch končinách
dříve plnila lichfieldská diecéze. Nesu do Llanelwy dopisy
a dary od svého pána.“

To dávalo smysl, pokud šlo církvi jen o to, aby získala na
velšské půdě pevný záchytný bod a dala najevo, že jej bude dr-
žet a hájit. Stejně je to div, přemítal Cadfael, že vůbec někdy
nějaký biskup dokázal zvládnout tak obrovskou diecézi, jako
bylo původní mercijské biskupství, postupně přemísťující
svou základnu z Lichfieldu do Chesteru, zase zpátky do Lich-
fieldu a nyní do Coventry ve snaze udržet spojení s nejrozma-
nitějším stádem, jaké kdy pastýř dostal na starost. Rogera de
Clintona možná ani nemrzí, že se zbavil oněch pohraničních
farností, ať již schvaluje, nebo neschvaluje strategii, která ho
o ně připravila.

„Poslání, které tě aspoň na pár dní přivádí zpátky k nám, je
velmi vítané,“ pravil Radulfus. „Mohou-li ti být nějak užitečné
můj čas a mé zkušenosti, máš je mít, přestože si myslím, že jsi
způsobilý svůj úkol dobře zvládnout bez pomoci ode mne a od
kohokoli jiného.“

„Je to závažná pocta, dostat takovou důvěru,“ odvětil Marek
velmi vážně.

„Jestliže nemá pochybnosti biskup,“ usmál se Radulfus, „nemusíš je mít ani ty. Považuji ho za člověka, který dovede velmi dobře odhadnout, komu lze důvěřovat. Pokud jedeš až z Lichfieldu, jistě si potřebuješ trochu odpočinout a občerstvit se, protože jsi zjevně vyrazil časně. Postarali se ti o koně?“

„Ano, otče.“ Staré oslovení se mu vrátilo zcela přirozeně.

„Pojď tedy se mnou do mého bytu, trochu si odpočiň a využij mého času, jak si budeš přát. Ta trocha moudrosti, kterou mám, je ti k dispozici.“ Již si uvědomoval, stejně živě jako Cadfael, že toto na pohled jednoduché poselství k čerstvě nastolenému a cizímu biskupovi u Svatého Asapha zakrývá množství jiných pravděpodobných rizik a sporných otázek, kvůli nimž možná bude muset toto moudré neviňátko opatrně tápat krok za krokem močálem mezi třasovisky. Tím pozoruhodnější tedy je, že Roger de Clinton vložil důvěru v nejmladšího a nejmenšího klerika ze svého domu.

„Tato kapitula je skončena,“ oznámil opat a první vykročil ze dveří. Když bratra Marka minul, šedé oči jeho mladého hosta se konečně mohly rozhlédnout po jiných starých přátelích, setkaly se s Cadfaelovým pohledem a oplatily mu úsměv, než se mladý muž otočil a následoval svého nadřízeného. Jen ať si ho Radulfus chvíli nechá, vychutná si ho a vyzví od něho všechny novinky a uváží všechny podrobnosti, jež by mohly zkomplikovat jeho nadcházející výpravu, ať mu poskytne užitek ze své dlouholeté zkušenosti a spolehlivého, střízlivého rozumu. Později, až to bude vyřízeno, si Marek cestu zpátky do bylinkové zahrady najde.

*

„Biskup byl ke mně velmi hodný,“ odbyl Marek rozhodně myšlenku, že mu byla tímto posláním projevena nějaká zvláštní přízeň, „ale takový on je na všechny, kdo jsou v jeho blízkosti. Není to projev přízně jen vůči mně. Teď, když arcibiskup dosadil biskupa Gilberta k Svatému Asaphovi, velmi dobře ví, jak vratká musí být jeho pozice, a chce jeho stolci zajistit veškerou možnou podporu. Přál si – vlastně přikázal –, aby náš biskup vykonal u nováčka tuto obřadní návštěvu, protože většina Gilbertovy nové diecéze je odseknuta z jeho vlastní. Ať svět vidí, jaký soulad panuje mezi biskupy – i mezi biskupy, jimž zpod nohou vytrhli třetinu území. Ať už si biskup Roger myslí co chce, o dosazení Normana, který neumí ani slovo velšsky, do diecéze, jež je z devíti desetin velšská, nemohl arcibiskupovi odmítnout. Bylo však ponecháno na něm, jak příkaz vykoná. Myslím, že vybral mne, protože nechce, aby pocta vyzněla jako přehnaně vysoká. Jeho dopis je formální a krásně napsaný a dar je více než vyhovující. Ale já, já jsem úmyslně skromný posel.“

Sešli se všichni asi hodinu před nešporami v jedné kóji severního ambitu, kam jární slunce dosud vysílalo šikmé, bledě zlaté prsty i v pozdním odpoledni. Hugh Beringar dorazil ze svého domu ve městě, jakmile se doslechl o příjezdu bratra Marka, ne proto, že by měl jako šerif úředně co dělat s tímto církevním poselstvím, ale pro potěšení ze setkání s mladým mužem, na něhož s náklonností vzpomínal a jemuž by za současných okolností možná mohl přispět pomocí a radou. Hughovy vztahy se Severním Walesem byly dobré. Měl přátelskou dohodu s Owainem Gwyneddem, protože jeden ani druhý nedůvěřovali svému společnému sousedovi hraběti z Chesteru a jeden i druhý se mohli spolehnout na slovo svého protějšku.

S Madogem ap Meredithem z Powysu měl šerif poněkud nejistější vztahy. Shropshirská hranice byla stále v pohotovosti proti občasným a téměř hravým vpádům z druhé strany příkopu, přestože v poslední době byl poměrný klid. Hugh byl prostě ten, kdo mohl nejlépe vědět, jaké poměry vládnou na cestě ke Svatému Asaphovi.

„Myslím, že jste příliš skromný,“ pravil vážně. „Tuším, že vás biskup touhle dobou už dobře zná, když vás má pořád na očích, takže má velmi dobré mínění o vaší bystrosti a věří, že dokážete našlapovat zlehka tam, kde by těžkopádnější vyslanec mohl příliš mnoho mluvit a příliš málo naslouchat. Tady Cadfael vám poví víc než já o velšském cítění v církevních záležitostech, ale já vím, jak se to dotýká politiky. Můžete si být jistý, že Owain ostře dohlíží na to, co arcibiskup Theobald tropí na jeho panství, a s Owainem se vždycky musí počítat. A teprve před čtyřmi lety vysvětili nového biskupa v jeho vlastní domovské diecézi Bangoru, která je ryze velšská. Tam aspoň přece jen dosadili Velšana, který zpočátku odmítal přísahat věrnost králi Štěpánovi a uznat svrchovanost canterburského arcibiskupství. Meurig nebyl žádný hrdina a nakonec podlehl a udělal obojí, což ho tenkrát stálo Owainovo uznání a přízeň. Silně mu bránili, aby usedl na svůj stolec. Od té doby se však dohodli a usmířili, což znamená, že budou jistě spolupracovat na tom, aby Gwynedd úplně nepodléhal Theobaldovu vlivu. Nynější vysvěcení Normana u Svatého Asapha je rukavicí hozenou jak knížatům, tak prelátům a každý, kdo tam podnikne diplomatickou misi, bude muset obojí bedlivě sledovat.“

„A Owain určitě bude bedlivě zkoumat, jak cítí jeho lid, a naslouchat tomu, co budou říkat,“ bystře dodal Cadfael.

„Gilbert by to měl dělat také. Gwynedd se vůbec nemíní podřizovat Canterbury; mají své vlastní svaté, vlastní zvyky a vlastní obřady.“

„Slyšel jsem,“ ozval se Marek, „že kdysi dávno bylo metropolitní sídlo Walesu u Svatého Davida a že měli vlastního arcibiskupa, který nepodléhal Canterbury. Někteří velšští duchovní si dnes přejí obnovu té správy.“

Cadfael nad tím pochybovačně potřásl hlavou. „Minulost je lepší moc nezkoumat; o tomhle nároku slyšíme tím víc, čím víc se nám vnucuje pravomoc Canterbury. Ale Owain určitě vrhne svůj stín na svého nového biskupa, aby mu připomněl, že je na cizím území a že by si měl dát pozor na své chování. Doufám, že je to moudrý člověk a bude se svým stádem zacházet citlivě.“

„Náš biskup se s vámi velmi shoduje a dostal jsem přesné pokyny. V kapitule jsem celé své poslání nevyložil, ale otci opatovi pak ano. Nesu ještě jeden dopis a dar. Mám pokračovat do Bangoru – kdepak, tohle jistě není na příkaz arcibiskupa Theobalda! – a projevít biskupu Meurigovi stejnou zdvořilost jako biskupu Gilbertovi. Jestli Theobald tvrdí, že biskupové mají držet při sobě, podle Rogera de Clintona to tedy platí pro Normany jako pro Velšany. A tak se k nim hodláme zachovat stejně.“

To „mý“, které se vztahovalo na Marka a jeho slavného nadřízeného, Cadfaelovi něco připomnělo. Vybavil si stejně nevinně troufalý projev sounáležitosti před několika lety, když se tento chlapec postupně propracovával ze své dobře podložené ostražitosti vůči všem lidem k vřelosti a náklonnosti a k této impulzivní loajalitě vůči těm, jež obdivoval a jimž sloužil. Jeho

„my“ tenkrát znamenalo jeho a Cadfaela, jako by byli dvěma odvážlivci, kteří si navzájem kryjí záda před světem.

„Ten náš biskup se mi líbí čím dál víc,“ pochvaloval si Hugh. „Ale že vás posílá na tuhle dlouhou cestu samotného?“

„Ne zcela.“ Hubenou, bystrou tvář bratra Marka prošlehl trošičku nezbedný úsměv, jako by měl v rukávu ještě nějaké tajemné překvapení. „Ale on by neváhal jet přes celý Wales sám a já také ne. Pokládá za samozřejmé, že církev a duchovní stav budou respektovány. Budu vám ovšem vděčný za každou radu, jak tam nejlíp dojet. Vy víte mnohem líp než můj biskup, jaké poměry ve Walesu vládnou. Myslel jsem, že bych jel přímo přes Oswestry a Chirk. Co myslíte vy?“

„Tam nahore je celkem klid,“ souhlasil Hugh. „Madog je sice všelijaký, ale k duchovním se rozhodně chová jako zbožná duše, i když k anglickým laikům poněkud jinak. A v současnosti drží menší pány z Powys Fadogu na krátké oprati. Ano, budete na té cestě vcelku v bezpečí a je nejkratší, přestože mezi Dee a Clwydem to jde místy hodně do kopce.“

Podle zbystřeného pohledu Markových očí se dalo soudit, že se na své dobrodružství těší. Je to skvělé, když vás někdo pověří důležitým posláním, přestože jste nejmladší a nejmenší z jeho služebníků, a třebaže si dobře uvědomoval, že jeho skromné postavení má snížit význam prokázané pocty, uvědomoval si také, že velmi záleží na tom, jak svůj úkol vyřídí. Neměl působit lichotivě ani se vyvyšovat, ale přesto měl svou osobou představovat projev skutečné a úctyhodné solidarity biskupa s biskupem.

„Měl bych něco vědět o tom, co se děje v Gwyneddu?“ zeptal se. „Politika církve musí vždy počítat s politikou státu a já

o velšských záležitostech nic nevím. Potřebuji vědět, o čem mám pomlčet a co by bylo moudré naopak říct. Tím spíš, že mám jít i do Bangoru. Co kdyby tam byl dvůr? Třeba budu muset vysvětlovat, proč tam jsem, Owainovým důstojníkům. Nebo samému Owainovi!“

„To je pravda,“ přitakal Hugh, „protože on se zpravidla postará, aby věděl o každém cizinci, který vstoupí na jeho území. Pokud se s ním setkáte, zjistíte, že je docela přístupný. Můžete mu konečně vyřídit mé pozdravy a poklony. A Cadfael se s ním už setkal nejmíň dvakrát. Je to ve všech ohledech velký muž. Jen nemluvte o jeho bratrech! To je možná stále ještě bolavé místo.“

„Bratři bývali zkázou velšských knížectví ve všech dobách,“ smutně poznamenal Cadfael. „Velšská knížata by měla mít jen po jednom synovi. Otec vybuduje pevné panství a silnou vládu, a po jeho smrti vnesou jeho tři, čtyři, nebo dokonce pět synů, manželských i nemanželských, oprávněný nárok na stejné podíly a zákon praví, že je mají dostat. Pak jeden zabije druhého, aby si svůj podíl zvětšil, a skoncovat s tím vražděním zákon nedokáže. Někdy se ptám, co se stane, až odejde Owain. Už teď má syny a ještě má dost času pořádit si další. Rád bych věděl, jestli zničí všechno, co on vybudoval?“

„Dej Bůh,“ horoucně zaprosil Hugh, „aby tu Owain vydržel ještě aspoň třicet let. Je mu jen málo přes čtyřicet. S Owainem se dá jednat, udržuje rovnováhu a na jeho slovo je spoleh. Kdyby byl starším bratrem Cadwaladr a získal vládu, měli bychom tu nepřetržitou pohraniční válku.“

„Cadwaladr je ten bratr, o kterém se nemám zmiňovat?“ ujišťoval se Marek. „Co provedl, že se o něm nesmí mluvit?“

„Během let řadu věcí. Owain ho musí opravdu milovat, jinak by dávno dopustil, aby ho někdo téhle vši v kožiše zbavil. Ale tentokrát to byla vražda. Před několika měsíci, loni na podzim, přepadla skupina jeho nejbližších ze zálohy knížete Deheubarthu a zabila ho. Ví Bůh, z jakého šíleného důvodu. Ten mladý pán byl jeho dobrý spojenec a zasnoubený s Owainovou dcerou; takový čin nedával vůbec žádný smysl. A přestože se u toho Cadwaladr osobně nevyskytoval, Owain neměl nejmenší pochyby, že se to stalo na jeho pokyn. Nikdo z nich by se toho z vlastní vůle neodvážil.“

Cadfael si vybavil otřes z té vraždy a rychlou a důkladnou odplatu. Owain Gwynedd rozhořčeně, ale spravedlivě poslal svého syna Hywela, aby Cadwaladra vyhnal z půdy, která mu patřila v Ceredigionu, a spálil jeho hrad Llanbadarn, a mladý, sotva dvacetiletý muž svůj úkol splnil s potěšením a důkladně. Cadwaladr měl jistě přátele a přívržence, kteří se mu postarali aspoň o střechu nad hlavou, ale zůstal bezzemkem a psancem. Cadfael se neubráníl úvahám o tom, kde se asi zvrženec skrývá a zda jako Geoffrey de Mandeville v Bažínách neskončí tím, že kolem sebe shromáždí nejhorší verbež Severního Walesu – zločince, nespokojence a psance – a bude přepadat slušné, zákona dbalé lidi.

„Co se s tím Cadwaladrem stalo?“ s pochopitelnou zvědavostí se zeptal Marek.

„Přišel o majetek. Owain ho vyhnal ze všech území, která mu patřila. Ve Walesu mu nezůstal ani kousek půdy pod nohama.“

„Ale pořád je na svobodě,“ trochu ustaraně dodal Cadfael, „a rozhodně to není muž, který by svůj trest krotce snášel. Ještě

může leccos natropit. Koukám, že máš namířeno do nebezpečného bludiště. Myslím, že bys neměl chodit sám.“

Hugh pozoroval Markovu na pohled neproniknutelnou tvář a jeho oči, které svědomitě sledovaly Cadfaela. Hrála v nich utajená jiskřička. „Jak si vzpomínám,“ poznamenal, „biskup říkal, že docela sám nepůjde!“

„To je pravda!“ souhlasil Cadfael a zahleděl se do mladého obličje, jenž se tvářil usilovně vážně, až na ten zrádný třpyt v očích. „Copak jsi nám to ještě neřekl, chlapče? Ven s tím! Kdo s tebou jde?“

„Vždyť jsem vám přece říkal, že jedu do Bangoru. Biskup Gilbert je Norman a mluví francouzsky i anglicky, ale biskup Meurig je Velšan, on sám a mnozí jeho lidé anglicky nemluví a latina by mi posloužila jen mezi kleriky, takže mi povolili tlumočníka. Biskup Roger de Clinton nemá ve své blízkosti žádného důvěryhodného člověka, který by mluvil velšsky. Navrhl jsem mu jisté jméno, na které určitě nezapomněl.“

Jiskřička přerostla v plamen, který mu projasnil celý obličej a vrhl do Cadfaelových oslněných očí nejen světlo, ale i osvícení. „To nejlepší jsem si schoval na konec,“ zářil Marek. „Mám dovoleno pokusit se získat svého muže, pokud bude opat Radulfus souhlasit s jeho nepřítomností. Víceméně jsem mu slíbil, že si ho vyžádám jen na nějakých deset dní. Jak se mi tedy může něco nepodařit,“ dodal uvážlivě, „když se mnou půjdete vy?“

Pro bratra Cadfaela bylo věcí zásady nebo snad cti projít dveřmi, když se před ním náhle nějaké otevřely. Vkročil do nich ještě pohotověji, když se otvíraly do Walesu. Dá se dokonce říci, že se rozběhl, aby se mu před tou okouzlující vyhlídkou nezabouchly. Bez váhání nabídku přijal. Tentokrát to

nebyl jen krátký výlet přes hranici do Powysu, ale několik dní jízdy, právě v té společnosti, kterou by si i on sám vybral, rovnou přes přímořské končiny Gwyneddu, od Svatého Asapha do Carnarvonu přes knížecí Aber, pod mohutnými rameny Moel Wnionu. Bude čas popovídat si o celé té době, co se neviděli, čas dospět k družnému mlčení, až bude všechno vypověděno. To všechno dostal od bratra Marka. Úžasné, jaké bohatství může darovat ten, kdo dobrovolně a z povolání nemá nic! Svět je plný malých blahodárných zázraků.

„Synu,“ vyhrkl bodře, „za takové osvěžení ti budu celou cestu dělat podkoního a tlumočníka zároveň. Nikdo mi ničím nemohl udělat větší radost. A Radulfus opravdu souhlasil, že mohu jít?“

„Ano,“ ujistil ho Marek, „a můžete si ze stáje sám vybrat koně. Máte dnešek a zítřek na to, abyste připravil Edmunda a Winfrida na dny, kdy tu nebudete. A máte prý vzorně dodržovat hodinky, aby i vaše neposedná duše byla pod ochranou, až půjdete do Bangoru a zpátky.“

„Jsem naprosto ctnostný a obrácený,“ s vrcholnou spokojeností prohlásil Cadfael. „Copak to nebe právě nedalo najevo tím, že mě vypustilo do Walesu? Myslíš, že teď budu riskovat neschválení?“

Protože alespoň první část Markova poselství byla míněna jako veřejná, ba okázalá, nebyl důvod, proč by se o ni kdekdo v klášteře neměl živě zajímat. Ze všech stran se tedy nabízely rady, jak vše co nejlépe vyřídit, zejména od starého bratra Dafyddu v nemocnici, který svůj rodný *cantref* Dyffryn Clwyd neviděl už čtyřicet let, ale stále byl přesvědčen, že jej zná jako

vlastní staříčkou dlaň. Jeho potěšení z obnovy diecéze poněkud kalilo jmenování normanského biskupa, ale i tak v něm vzbudilo nový zájem o život, blaženě se vrátil k rodnému jazyku, a když ho Cadfael navštívil, zahrnul ho radami. Naproti tomu opat Radulfus se omezil jen na požehnání. Poslání patřilo Markovi a musí být zásadně ponecháno v jeho rukou. Převor Robert se zdržel poznámek, přestože z jeho mlčení se dal vytušit náznak nesouhlasu. U biskupského dvora by se přece lépe vyjímal vyslanec jeho důstojnosti a zjevu.

Cadfael přehlédl svou zásobu léků, zahradu s důvěrou svěřil bratru Winfridovi a pro jistotu zašel ke Svatému Jiljí, aby se ujistil, že špitální skříň je náležitě zaopatřena a bratr Oswin poklidně vládne svému stádečku. Až pak si dopřál požitek výběru koně na cestu. Tam ho časně odpoledne zastihl Hugh, jak si prohlíží elegantního světlého ryzáka se smetanovou hřívou, který se spokojeně poddával jeho laskající ruce.

„Je na vás moc vysoký,“ prohodil Hugh za jeho zády. „Potřeboval byste, aby vás na něj někdo vysazoval, a Marek by to nezvládl.“

„Ještě nejsem tak těžký ani sešlý věkem, abych se nevyškrábal na koně,“ prohlásil důstojně Cadfael. „Co vás za mnou přivedlo?“

„Aline dostala dobrý nápad, když jsem jí vyprávěl, na co se s Markem chystáte. Květen už je za dveřmi a nejdéle za týden, za čtrnáct dní bych ji s Gilesem stejně poslal na léto do Maesbury. Tam může chlapec běhat po celém statku a je mu tam líp než ve městě.“ Měl ve zvyku nechávat rodinu venku, dokud neskončilo stříhání ovcí a nebyla sklizena pole, a sám dělil svůj čas mezi domov a povinnosti k hrabství. „Říká, že bychom

mohli odjezd o týden uspíšit a jet zítra s vámi, abychom vás vyprovodili aspoň do Oswestry. Ostatní z naší domácnosti můžou přijet později. My bychom si aspoň na den užili vaší společnosti, a kdybyste chtěli, můžete u nás v Maesbury přenocovat. Co vy na to?“

Cadfael velmi srdečně přisvědčil a Marek také, když mu to navrhli, jen nocleh s lítostí odmítl. Byl odhodlán dojet do Llanelwy za dva dny a dorazit tam v příhodnou dobu, nejpozději uprostřed odpoledne, aby se otázky pohostinství stačily vyřídit ještě před večerí, a tak chtěl raději pokračovat z Oswestry dál a přenocovat až někde ve Walesu, aby jim na druhý den zbyla snadnější část cesty. Kdyby stihli dojet do údolí Dee, mohli by najít nocleh při některém tamním kostele a časně ráno přebrodit řeku.

Všechno už tedy snad bylo vyřízeno a nezbyvalo než se zbožně zúčastnit nešpor a večerní mše, svěřit tento podnik jako všechny jiné vůli boží, ale snad i s jemnou připomínkou svaté Winifredě, že mají namířeno do její vlasti a že by si toho velmi považovali, kdyby jí bylo libo zaštitit je po cestě svou jemnou ručkou.

Ráno při odjezdu se šla malá kavalkáda šesti koní a nákladního poníka, zamířila točitou cestou k západnímu mostu, ven z města a na silnici do Oswestry. Hugh na svém oblíbeném palčatém šedákovi se synem na rozsoše sedla, Aline, nevzrušená spěšnými přípravami, na své bílé klisničce, její komorná a přítelkyně Constance v dámském sedle za jedním podkoním, další podkoní za nimi s nákladním poníkem na oprati a dva poutníci ke Svatému Asaphovi ve veselém průvodu této rodinné skupinky.

Byl poslední dubnový den, ráno celé zelené a stříbřité. Cadfael a Marek vyjeli před ranní mší, aby se připojili k Hughovi a jeho společnosti ve městě. Přes most je následovala sprška tak lehounká, že ji ve vzduchu skoro nebylo možno postřehnout, Severn se valil plným proudem, ale pokojně, a než se všichni shromáždili na Hughově nádvoří, slunce vyšlo a rozjiskřilo listí i trávu. Každá vlnka řeky zlátla rozmarným, mihotavým světlem. Pěkný den na cestu, ať už by vedla kamkoli.

Než přešli řeku u Montfordu, slunce už bylo vysoko a perlová ranní mlžička se již zcela rozpustila. Silnice byla dobrá, místy se širokým travnatým okrajem, kde se jelo pohodlně a rychle, a Giles se chvílemi dožadoval klusu. Byl příliš pyšný, aby sdílel sedlo s někým jiným než s otcem. Až se usadí v Maesbury, klidný a dobromyslný nákladní poník mu bude celé léto sloužit jako jezdecký kůň a podkoní, který ho povede, bude jeho rozumným strážcem při vyjíždkách, protože jako většina dětí, které se zatím neměly čeho bát, jezdil Giles na koni beze strachu – Aline prohlašovala, že zbrkle, ale váhala pronášet výstrahy, snad aby neotřásla jeho sebedůvěrou, nebo snad z přesvědčení, že by na ně stejně nedbal.

V poledne se zastavili pod kopcem u Nessu, kde bydlel jeden Hughův nájemce, aby nechali odpočinout koně a trochu se občerstvili. Po poledni dojeli k Feltonu. Tam Aline s doprovodem odbočila na nejbližší cestu k jejich maesburskému domovu, ale Hugh se rozhodl, že pojede s přáteli až na předměstí Oswestry. Giles, protestující, ale nakonec poslušný, byl předán do matčiny náruče.

„Dobře dojeďte a šťastně se vraťte!“ popřála jim Aline, zářící petrklíčově plavou hlavou, stejně světlou, jako mělo její dítě.

Obdařila je svým veselým úsměvem, udělala ve vzduchu směrem k nim křížek a otočila klisničku na cestu doleva.

Když se oprostili od zavazadel a od žen, rozjeli se svižnějším tempem k Whittingtonu a tam se zastavili pod hradbou malé dřevěné pevnosti. Oswestry samo leželo nalevo od nich, na Hughově cestě k domovu. Marek a Cadfael musejí dál na sever, ale zde byli přímo na hranici, v kraji, který býval střídavě velšský a anglický po staletí předtím, než přišli Normané, a jména vesniček i lidí byla spíš velšská než anglická. Hugh bydlel mezi dvěma mohutnými valy, které kdysi dávno zbudovali mercijští králové, aby vyznačili, kde začínají jejich državy a pravomoc, aby žádné vojsko snadno nepřestupovalo meze a nikdo přecházející z jedné strany na druhou nebyl na pochybách, kterému zákonu podléhá. Nižší val se táhl východně, kousek od statku, a byl již hodně poničený a slehlý; ten větší byl zbudován západněji, když moc Mercie dokázala proniknout o něco hlouběji do Walesu.

„Tady vás musím opustit,“ ohlédl se Hugh na cestu, po níž přijeli, a pak na západ k městu a hradu. „Škoda. Rád bych se s vámi v tomhle počasí projel až ke Svatému Asaphu, ale královi úředníci se nemají plést do církevních záležitostí a spíš se mají vyhýbat křížové palbě. Nerad bych šlápl Owainovi na kuří oko.“

„Dopravil jste nás každopádně až do diecéze biskupa Gilberta,“ usmál se bratr Marek. „Jak tenhle kostel, tak ten váš u svatého Oswalda nyní patří stolci svatého Asapha. Uvědomil jste si to? Lichfield ztratil tady na severozápadě pořádný pruh farností. Myslím, že arcibiskupství v Canterbury jde o rozprostření diecéze po obou stranách hranice, aby tak čára mezi Velšany a Angličany ztratila význam.“

„Do toho bude mít co mluvit také Owain.“ Hugh je pozdravil zdviženou rukou a začal otáčet koně směrem k domovu. „Bůh s vámi a šťastnou cestu! Budeme se na vás těšit tak za deset dní.“ A když ujel několik metrů, ohlédl se přes rameno a křikl: „Dávejte na něj pozor, ať nic neprovede! Jestli to dokážete!“ Nijak však nenaznačil, komu prosbu adresuje a o kom to má pochybnosti. Ať se o to bratři podělí.

II

„Na takováhle dobrodružství jsem moc starý,“ prohlásil bratr Cadfael spokojeně.

„Nevšiml jsem si,“ hodil po něm Marek okem, „že byste něco takového říkal, dokud jsme byli v doslechu Shrewsbury, aby vás, chudinku starého, někdo nevzal za slovo a nenechal vás doma.“

„Byl bych blázen!“ ochotně souhlasil Cadfael.

„Kdykoli začnete o svém stáří, je mi všechno jasné. Kůň nakrmený ovsem, právě vypuštěný ze stáje a s udidlem mezi zuby. Čekají nás biskupové a kanovníci,“ prohlásil Marek přísně, „a s těmi bude starostí až až. Modlete se, ať nás nepotká nic horšího.“ Neříkal to však s valným přesvědčením. Jízda mu ve hnala barvu do hubené, bledé tváře a oči se mu leskly. Marek byl vychován mezi selskými koňmi, dřel pro strýce, který mu nepřál málem ani byt a stravu, a dosud jezdil po selsku, ne právě elegantně, ale zato vytrvale, když mu nyní biskupská stáj

namísto tažného soumara opatřila pěkného, vysokého valacha. Byl to oříškově vybarvený hnědák, jeho srst měla měděný lesk a s tak lehkou váhou na hřbetě jen tančil.

Zůstali stát na vrcholu hřebene a shlíželi do sytě zeleného údolí Dee. Slunce se chýlilo k západu, zlatý jas změkl v mírnější, jantarové světlo, jež se mihotalo po proudu, jak zákruty řeky střídavě prosvítaly a mizely mezi okraji lesa. Pořád to tu byla ještě horská říčka, bublající kamenitým korytem a čarující duhu z prosvětlené pěny.

Druzně vyrazili bok po boku dolů po travnaté cestě, dost široké pro dva, aby si našli nocleh. „Stejně mě nikdy nenapadlo,“ ozval se Cadfael, „že mě na stará kolena zverbují na takovouhle výpravu. Jsem ti dlužný víc, než tušíš. Shrewsbury je domov a neopustil bych je pro žádné jiné místo na zemi, leda občas kvůli nějaké pochůzce nebo návštěvě, ale tu a tam mě svrbí nohy. Mířit domů je pěkné, ale stejně pěkné je z domu se vydávat a těšit se na cestu tam i zpátky. Mám štěstí, že Theobalda napadlo hledat spojence pro svého nového biskupa. A copak mu Roger de Clinton kromě obřadného dopisu posílá?“ Do této chvíle neměl čas být na to zvědavý. Markův sedlový vak byl příliš skromný na to, aby obsahoval něco objemného.

„Náprsní křížek požehnaný u svatostánku svatého Chada. Vyrobil jej jeden kanovník, který je zručný stříbrotepec.“

„A totéž Meurigovi v Bangoru s bratrskými modlitbami a pozdravy?“

„Ne, Meurig dostane breviář, a moc pěkný. Náš nejlepší iluminátor jej měl téměř dokončený, když arcibiskup vydal svůj příkaz, tak dodal zvláštní list s obrázkem svatého Deiniola, Meurigoва patrona. Osobně bych radši dostal tu knihu,“ prohodil

Marek na točité lesní stezce do údolí, zaplaveného pozdním slunečním světlem. „Ale kříž je míněn jako obřadnější projev úcty. Konečně, měli jsme své rozkazy. Ale co myslíte, neukazuje to na to, že Theobald je si vědom, že poslal Gilberta na velmi nesnadné místo?“

„Nechtěl bych být v jeho kůži,“ souhlasil Cadfael. „Ale kdo ví, třeba zápasí rád. Jsou takoví, kteří ve sporech jen kvetou. Bude-li příliš zasahovat do velšských zvyklostí, užije si jich až dost.“

Vynořili se z lesa do zelených zvlněných luk a křovin u řeky. Dee po jejich boku zrcadlila oranžové záblesky ze západu. Za vodou se zvedal vysoký travnatý kopec, korunovaný obrysy dávných valů, navršených lidmi, a Dee pod úzkým dřevěným mostem narážela do kamenů v řečišti a stříkala. Zde u kostela svatého Colle na požádali farního kněze o nocleh a také jej dostali.

Druhý den přešli řeku a vystoupali přes holou vysočinu z údolí Dee do údolí Clwydu. Tam pohodlně jeli po proudu celé jasné dopoledne až do odpoledne, kdy je stihlo několik přepršek, mezi nimiž náladově vysvítilo slunce. Dojeli přes Ruthin, pod výchozem červeného pískovce, korunovaným přikřčenou dřevěnou pevností, do dalšího údolí, širokého, krásného a plného svěží zeleně mladého listí. Než se slunce nachýlilo k západu, dostali se do úžícího se trojúhelníku země mezi Clwydem a Elwy, za nímž se obě řeky nad Rhuddlanem spojí a společně vplynou do přílivových vod. A tam, mezi nimi, leželo město Llanelwy s katedrálou svatého Asapha, pohodlně uvelebené v zeleném chráněném údolíčku.

Skoro se ani nedalo nazývat je městem, tak malé a nahloučené bylo. Nízké dřevěné domky se k sobě choulily, do jejich nitra

vedla jediná cesta a ukazovala směr k nezaměnitelné dlouhé střеше a dřevěné zvonici katedrály uprostřed vesnice. I ona byla skromná, přesto to byla největší stavba v dohledu a jediná byla obehnána kamennými hradbami. Uvnitř se tísnila řada jiných nízkých střech. Na většině bylo vidět chvatné opravy a na některých muži ještě pilně pracovali, protože kostel se sice používal stále, ale diecéze sedmdesát let dřímala, a pokud k tomuto středisku stále ještě patřili nějakí kanovníci, určitě se jejich počet ztenčil a jejich domy byly dávno zchátralé. Katedrála byla založena před mnoha staletími svatým Kentigernem na mnišském principu starého keltského *clasu*, koleje kanovníků podléhající knězi opatovi, s jedním nebo více dalšími kněžími mezi členstvem. Normané *clase*m pohrdali a usilovně se snažili podřídit všechny náboženské záležitosti ve Walesu canterburskému římskému ritu. Dalo to práci, ale Normany jen tak něco neodradí.

Na této odlehlé venkovské obci však ohromovalo, že se zdála až znepokojivě přelidněná. Jakmile se přiblížili ke katedrále, obklopil je horečný, ale cílevědomý ruch a pohyb, jaký by odpovídal spíš knížecímu *llysu* než církevnímu sídlu. Kromě zaměstnaných tesařů a stavitelů tu pobíhali muži a ženy s vědry vody, náručemi ložního prádla, složenými závěsy, s podnosy čerstvě upečeného chleba a košíky jídla a jeden statný mládelec vlekl na ramenou půlku prasete.

„Tohle je víc než jen biskupská domácnost!“ prohlásil Cadfael při pohledu na tu činorodost. „Ti živí celé vojsko! Snad Gilbert nevyhlásil válku údolí Clwydu?“

„Myslím,“ vzhlédl Marek přes vír zaměstnaných lidí k mírnému svahu za nimi, „že tu mají důležitější hosty, než jsme my.“

Cadfael sledoval Markův pohled a ve stínu kopců spatřil barevné tečky vytvářející vzorek na zelené pláni nad městečkem. Po louce se rozprostíraly pestré stany a třepotaly se praporece a nebyly to obyčejné stany vojenského ležení, ale bydliště knížecí domácnosti.

„To není vojsko, ale dvůr,“ usoudil Cadfael. „Připletli jsme se do vznešené společnosti. Měli bychom si pospíšet a zjistit, jestli budou vítáni dva další, co myslíš? Třeba tu jde o závažnější věci než o upevnění bratrství mezi biskupy. Ačkoli s knížecími důstojníky za zády přijde možná Gilbertovi upomínka na Canterbury vhod, i když je to jen chladná poklona.“

Vjeli do prostory biskupství a rozhlédli se kolem. Biskupův palác byla nová dřevěná budova s řadou čerstvě postavených domečků po obou stranách. Uběhl už skoro rok, co byl Gilbert v Lambethu vysvěcen, a očividně se tu konala chvatná obnova, aby enkláva katedrály k něčemu vypadala a přijala ho důstojně. Cadfael a Marek právě sesedali na nádvoří, když se k nim úspěšnými hloučky propletl mladý muž a pokynul podkonímu za sebou, aby se ujal jejich koní.

„Bratři, mohu vám posloužit?“

Byl mladý, jistě mu nebylo víc než dvacet let a určitě nepatřil ke Gilbertovým klerikům. Podle oblečení byl spíš dvořan. Kolem pěkného, silného krku nosil drahé kameny. Pohyboval se a jednal s uvolněnou sebejistotou a půvabem, tvář měl jasnou a pleť světlou, vlasy světle narezle hnědé. Byl vysoký a Cadfaelovi na něm bylo cosi nepostizitelně povědomého, přestože ho jistě nikdy předtím neviděl. Oslovil je nejprve velšsky, ale když jedním jiskřivým pohledem prozkoumal Marka od hlavy k patě, bez námahy přešel do angličtiny.

„Muži vašeho roucha jsou vždy vítáni. Jedete z daleka?“

„Z Lichfieldu,“ odpověděl Marek, „s bratrským dopisem a dárkem pro biskupa Gilberta od mého pána, biskupa z Coventry a Lichfieldu.“

„To bude ze srdce rád,“ opáčil mladý muž s překvapivou upřímností, „protože možná cítí, že potřebuje posilu.“ Jeho zářivý úsměv byl nezbedný, ale přívětivý. „Dovolte, seženu někoho, kdo vám odnese sedlové vaky, a odvedu vás tam, kde si budete moci odpočinout a občerstvit se. Do večere je ještě daleko.“

Jediným gestem přivolal sloužící, kteří vmžiku přiběhli odpoutat sedlové vaky a kráčeli s nimi návštěvníkům v patách, zatímco je mladý muž vedl přes nádvoří k novým celám vystaveným vedle síně.

„Nemám právo tady rozkazovat, protože jsem sám hostem, ale už si na mne zvykli,“ prohodil sebejistě, s lehce pobavenou důvěrností, jako by věděl o dobrém důvodu, proč by se mu biskupovi lidé měli snažit vyhovět, ale shovívavě toho nechtěl zneužívat. „Bude tohle stačit?“

Pokojík byl malý, ale vyhovující, vybavený postelemi, lavicí a stolem a plný vůně čerstvě opracovaného vyzrálého dřeva. Na postelích byly nakupeny nové pokrývky a vůně dřeva se tu mísila s pachem dobré vlny.

„Pošlu někoho s vodou,“ pokračoval mladý muž, „a najdu některého kanovníka. Jeho lordstvo je shání, kde může, ale má vysoké požadavky, a s naplněním kapituly tudíž potíže. Buďte tu jako doma, bratři, a někdo za vámi přijde.“

A už rázoval pryč dlouhými, jarými, pružnými kroky. Zůstali sami a mohli se po libosti natáhnout na lůžko po dni stráveném v sedle.

„Vodu?“ zamýšlel se Marek nad tímto prvním a zřejmě podstatným projevem zdvořilosti. „Znamená to tady ve Walesu něco jako chléb a sůl?“

„Ne, hošku. Národ, který chodí převážně pěšky, si cení nohou a ví, co je prach z cest a bolesti cestování. Přinesou nám vodu na umytí nohou. Je to elegantní způsob, jak se zeptat, jestli hodláme přenocovat. Když vodu odmítneme, máme v úmyslu jen krátkou zdvořilostní návštěvu. Když ji přijmeme, jsme od toho okamžiku hosty domu.“

„A ten mladý pán? Na sloužícího je asi příliš urozený a rozhodně není duchovní. Říkal, že je host. K jaké sešlosti jsme se to připlétli, Cadfaele?“

Nechali dveře dokořán, aby si užili podvečerního světla a podívané na živý ruch na nádvoří. Dlouhými, půvabnými kroky se mezi lidmi proplétala dívka a před sebou nesla džbán postavený v umyvadle. Byla vysoká a silná. Přes rameno jí visel lesklý modročerný cop, silný jako její zápěstí, a kolem spánků jí v mírném vánku poletovaly uvolněné kadeře. Radost pohledět, pomyslel si Cadfael a pozoroval, jak se blíží. Když vcházela, hluboce se jim poklonila, a když je obsluhovala, držela oči ukázněně sklopené. Nalila jim vodu, vlastníma dlouhýma, hezkýma rukama jim rozvázala tkaničky sandálů. Nebyla to žádná služka, ale dobře vychovaná hostitelka, jež se tu s takovou jistotou cítila paní, že se mohla snížit k obsluze, aniž si jakkoli zadala. Když se rukama dotýkala Markových hubených kotníků a drobných, téměř dívčích nohou, mladému muži vystoupil ohnivý ruměnc od hrdla až k čelu, a tu, jako by ucítila jeho palčivost na vlastním čele, konečně vzhlédla.

Ten pohled odhalil mnohé, přestože trval jen okamžik. Jakmile zvedla oči, její do té doby neproniknutelná a přísná tvář zajiskřila rychlým sledem výrazů, jež se bleskově objevovaly a zase mizely. Jedním mžiknutím řas porozuměla a Markova tíseň ji pobavila, takže asi zauvažovala, zda mu má dát najevo, že je jí k smíchu, a tím ho ještě víc vyvést z míry; ale pak se v záchvěvu soustrasti s jeho mládím a zjevnou křehkou nevinností smilovala a nasadila zpátky vážný výraz.

Oči měla tak tmavě fialové, že se ve stínu zdály černé. Nemohlo jí být víc než osmnáct, snad ani tolik ne, a jestliže z ní vyzařovala ženská sebejistota, bylo to spíš její vysokou postavou a hrdým držením těla než věkem. Přes rameno měla přehozené lněné ručníky a schválně se chystala Marka trochu pozlobit a utřít mu nohy vlastníma rukama, ale to jí nedovolil. Autorita, jež nepatřila jeho vlastní drobné postavičce, ale vážnosti jeho úřadu, se napřáhla, vzala ji pevně za ruku a zvedla ji z kleku. Poslušně vstala a její vážnost na okamžik zradil jen záblesk z tmavých očí. Mladí klerici s ní možná budou mít potíže, pomyslel si Cadfael s vědomím, že jemu nic takového nehrozí. Konečně, potíže by mohli mít i starší klerici, i když v trochu jiném smyslu.

„Ne,“ pravil Marek pevně, „to se nehodí. Naší úlohou ve světě je sloužit, ne si nechat sloužit. A podle toho, co jsme tady venku viděli, máte na starosti víc než dost hostů, a náročnějších, než bychom chtěli být my.“

Nato prostě vybuchla smíchem. Zjevně se nesmála jemu, ale nějaké myšlence, kterou v ní vyvolal. Do té chvíle ještě nepromluvila, jen při vstupu zamumlala pozdrav. Nyní vychrlila přívál velšských slov hlasem, který měnil její řeč v roztančenou píseň.

„Pro jeho lordstvo biskupa Gilberta opravdu víc než dost a víc, než kolik si přál! Je pravda to, co říkal Hywel, že vás poslali s poklonami a dary od anglických biskupů? Potom budete tady v Llanelwy dnes večer tou nejuvítanější dvojicí hostů. Náš nový biskup cítí, že potřebuje každé povzbuzení, které se nabízí. Připomínka, že má za sebou arcibiskupa, mu přijde náramně vhod, když je ze všech stran obklíčený samými knížaty. Bude si vás nesmírně považovat. Určitě budete dnes večer sedět u hlavního stolu v síni.“

„Knížata!“ opakoval Cadfael. „A Hywel? To byl Hywel, kdo s námi mluvil, když jsme přijeli? Hywel ab Owain?“

„Vy jste ho nepoznali?“ užasla.

„Dítě, v životě jsem ho neviděl. Ale jeho pověst známe.“ Tak to byl ten mládenec, kterého otec poslal s vojskem přes Aeron, aby vyhnal Cadwaladra šupem ze severního Ceredigionu a za zády mu podpálil hrad Llanbadarn, a který to provedl velmi svižně a věcně a zřejmě u toho ani brvou nehnul. Přitom stěží vypadá dost starý na to, aby nosil zbraň!

„Měl jsem dojem, že je mi na něm něco povědomého! S Owainem jsem se setkal, jednali jsme spolu před třemi lety o výměně zajatců. Tak on poslal syna, aby mu hlásil, jak se biskup Gilbert pustil do svých pastýřských povinností?“

„Kdepak,“ zasmála se dívka. „Přijel i on! Neviděli jste jeho stany nahoře na louce? Pro těchto několik dní představuje Llanelwy Owainův *llys* a zároveň gwyneddský dvůr. Je to čest, bez které by se byl biskup Gilbert obešel. Kníže samozřejmě nedělá nic, čím by ho omezoval nebo zastráoval, jedině tím, že tu je, že ho biskup pořád koutkem oka vidí a že ví o všem, co biskup dělá nebo říká. Kníže je vtělená dvornost a ohleduplnost! Očekává od

biskupa ubytování jen pro sebe a svého syna a o ostatní se stará sám. Ale dnes budou všichni společně večeřet v síni. Uvidíte, přišli jste velice vhod.“

Při řeči sbírala ručníky a tu a tam bystrým okem sledovala, kdo chodí po nádvoří. Cadfael zachytil jeden takový pohled a spatřil mohutného muže v černé sutaně, jak důstojně pluje přes trávník k jejich bydlišti.

„Přinesu vám jídlo a medovinu,“ vrátila se dívka naráz k praktickým věcem; vzala umyvadlo a džbán a byla ze dveří, než k nim vysoký klerik stačil dojít. Cadfael sledoval jejich setkání. Muž prohodil nějaké slovo, dívka mlčky sklonila hlavu. Připadlo mu, že mezi nimi panuje zvláštní napětí, z mužovy strany stísněnost, z dívčiny chladná poslušnost. Jeho příchod urychlil její odchod, přesto způsob, jak s ní mluvil, a zejména jak se ještě jednou zastavil a ohlédl se za ní, než vstoupil, svědčil o tom, že z ní má strach, místo aby to bylo naopak, a že ona cítí jakousi křivdu, kterou nemíní zapomenout. Nezvedla k němu oči ani nepřerušila rázný rytmus chůze. Muž pokračoval v cestě pomaleji, snad aby stačil opět sebrat důstojnost, než vejde k cizím lidem.

„Dobrý den, bratři, buďte vítáni!“ promluvil na prahu. „Doufám, že se má dcera o vás dobře postarala?“

Tím byl vztah mezi nimi okamžitě jasný. Pronesl to uváženě a jasně, jako by očekával, že vznikne nějaká otázka, a přál si, aby byl správně chápán. Také že vzniknout mohla, protože byl nesporně tonzurován, byl kněz a měl zde jistou autoritu. I to se rozhodl jasně vyjádřit: „Jmenuji se Meirion, sloužím tomuto kostelu už mnoho let. Podle nové správy jsem kapitulním kanovníkem. Pokud vám bude během vašeho pobytu něco scházet,

cokoli, co vám můžeme opatřit, stačí říci a já se postarám o nápravu.“

Mluvil obřadnou angličtinou, trochu váhavě, protože byl očividně Velšan. Hromotlucky, svalnatý chlap, po svém snědém způsobu hezký, s ostře řezanými rysy a velmi rovnými zády a s věnečkem ostríhaných vlasů jen nepatrně prošedivělým. Dívka byla tmavá po něm včetně zářivě temných očí, ale ty její jiskřily veselím, dokonce trochou zlomyslnosti, kdežto jeho budily dojem, že se za velitelským čelem skrývá jistý pocit tísně. Hrdý, ctižádostivý muž, který si není úplně jist sám sebou a svou mocí. Třeba je ve složité situaci, když se nyní stal kanovníkem sloužícím normanskému biskupovi? Možné to bylo. Existuje-li tu veřejně uznaná dcera, musí existovat i manželka. To se Canterbury líbit nebude.

Ujistili kanovníka, že ubytování, které dostali, je po všech stránkách uspokojivé, z hlediska mnišských zásad až přepychové, a Marek ochotně vytáhl ze sedlového vaku zapečetěný dopis biskupa Rogera, krásně nadepsaný, a vyřezávanou dřevěnou krabičku se stříbrným křížkem. Kanovník Meirion potěšeně vydechl, protože lichfieldský stříbrotepec byl zkušený umělec a dílo bylo krásné.

„Bude potěšen a rád, tím si můžete být jisti. Nemusím před vámi jako muži církve tajit, že situace jeho lordstva tu vůbec není snadná a každé gesto podpory je pro ně pomocí. Dovolíte-li, navrhol bych, abyste přišli slavnostně, až budou všichni shromážděni u stolu, a tam to veřejně předali. Uvedu vás do síně jako váš hlasatel a nechám pro vás volná místa u biskupovy tabule.“ Vyjadřoval zcela nezastřeně, že je třeba co nejplněji využít tuto obřadnou připomínku nejen z Lichfieldu, ale také

od Theobalda z Canterbury, že byl přijat římský ritus a ke Svätému Asaphu byl dosazen normanský prelát. A jestliže sem kníže na jedné straně přivedl své rytířstvo, tento symbol své moci, kanovník Meirion hodlal na druhou stranu postavit bratra Marka, i když se jako symbol asi bude zdát trochu nedostačující.

„A přestože pro biskupa nebude třeba překládat, bylo by dobré, bratře, kdybys opakoval velšsky to, co diákon Marek pronese v síni. Kníže trochu anglicky umí, ale z jeho náčelníků rozumí málokdo.“ A kanovník Meirion byl rozhodnut, že všichni, až do posledního strážného, musejí dobře vědět, co se odehrává. „Povím biskupovi předem o vašem příchodu, ale nikomu jinému zatím ani slovo.“

„Hywel ab Owain už to ví,“ připomněl Cadfael.

„A bezpochyby už to pověděl otcí. Ale to podívanou nijak nesníží. Vlastně je to šťastná náhoda, že jste přišli právě dnes, protože královská společnost zítra odjíždí zpátky do Aberu.“

„V tom případě,“ rozhodl se Marek chovat se stejně otevřeně jako jeho hostitel, „můžeme jet s jeho společností, protože vezu dopis i biskupu Meurigovi do Bangoru.“

Kanovník se nad tím krátce zamyslel a pak souhlasně přikývl. Byl konečně sám Velšan, přestože se všemožně snažil zachovat si přízeň normanského nadřízeného. „To je dobré! Váš biskup je moudrý. Staví nás to na stejnou úroveň a to knížete potěší. Náhodou bude ke společnosti patřit i má dcera Heledd a já. Jede se zasnoubit s pánem ve službách knížete, který má državy na Anglesey a přijede nám do Bangoru vstříc. Čeká nás společná cesta.“

„Bude nám potěšením,“ řekl Marek.

„Přijdu pro vás, jakmile zasednou ke stolu,“ slíbil spokojený kanovník a nechal je, aby si hodinku odpočinuli. Dívka se vrátila, teprve když odešel, a přinesla mísu medových koláčů a džbánek medoviny. Po chvíliče mrzutého zadumání vyhrkla: „Co vám povídal?“

„Že on i jeho dcera mají zítra namířeno do Bangoru jako my dva. Zdá se,“ pravil klidně Cadfael, hledě na její nic neprozrazující tvář, „že budeme mít až do Aberu doprovod knížete.“

„Tak on ještě přiznává, že jsem jeho dcera,“ ušklíbła se.

„Ano, a proč by na to neměl být hrdý? Jen se podívejte do zrcadla,“ upřímně opáčil Cadfael. „Uvidíte velmi dobrý důvod, aby se tím chlubil.“ To z ní vylákalo zdráhavý úsměv. Cadfael využil tohoto svého malého úspěchu a rychle navázal: „Co je to mezi vámi? Vyhrožuje vám nový biskup? Jestli se chce zbavit všech ženatých kněží ve své diecézi, pěkně se nadře. A váš otec mi připadá jako schopný člověk, jakého si čerstvě dosazený biskup těžko může dovolit ztratit.“

„Schopný je,“ souhlasila ochotně, „a biskup si ho chce nechat. Otec na tom mohl být mnohem hůř, ale když biskup Gilbert přijel, byla má matka na smrt nemocná a zdálo se, že dlouho nevydrží, tak si počkali! Umíte si to představit? Čekat na manželčinu smrt, aby se nemusel rozloučit s jejím manželem, který mu byl užitečný! A skutečně umřela, loni o Vánocích, a já mu od té doby udržovala domácnost, vařila, uklízela a myslela jsem, že to tak může jít dál. Ale ne, jsem připomínkou manželství, o kterém biskup tvrdí, že bylo nezákonné a svatokrádežné. Z jeho pohledu vzato, nikdy jsem se neměla narodit! I když otec zůstane nadosmrti v celibátu, zůstávám

tady já a připomínám to, na co by si přál, aby se zapomnělo. Ano, i on, nejen biskup! Stojím v cestě jeho postupu.“

„Jistě mu křivdíte,“ namítl Marek, zjevně otřesený těmito slovy. „Určitě k vám cítí otcovskou náklonnost a já věřím, že vy ho máte ráda jako dcera.“

„Nikdy předtím nedošlo ke zkoušce té náklonnosti,“ odpověděla prostě. „Nikdo nám patřičnou lásku neupíral. Jistě, nepřeje mi nic zlého a biskup také ne. Ale oba si z celého srdce přejí, aby se mi dobře vedlo někde jinde, tak daleko, abych je už nezneklidňovala.“

„Tak proto vám vybrali muže z Anglesey. Tak daleko, jak se dá odejít a přitom zůstat v Severním Walesu,“ politoval ji Cadfael. „Ano, to by biskupa jistě uklidnilo. Ale co vy? Znáte člověka, kterého vám chtějí dát za ženicha?“

„Ne, to zařídil kníže. Myslel to dobře a já to tak беру. Ne, biskup mě chtěl poslat do Anglie do kláštera, udělat ze mne jeptišku. Owain Gwynedd prohlásil, že by to bylo podlé, takto se mě zbavit, pokud si to sama nepřeji, a přede všemi v síni se mě zeptal, jestli se mi to líbí, a já hezky nahlas a jasně řekla, že ne. A tak mi nabídl tenhle sňatek. Jeden jeho člověk hledá manželku a prý je to znamenitý muž, ne zrovna mladý, ale jen málo přes třicet, což zase není žádné stáří, hezký na pohled a obecně uznávaný. Pořád lepší,“ dodala bez velkého nadšení, „než být zavřená za mříží v anglickém ženském klášteře.“

„To máte pravdu,“ srdečně souhlasil Cadfael, „pokud vás tam netáhne vaše vlastní srdce, a pochybuji, že vám se to někdy stane. Určitě je to také lepší než žít tady a nechat na sebe pohlízet jako na vyvržence a břemeno. Nejste přece úplně proti manželství?“

„Ne!“ ujistila ho rázně.

„A nevíte nic špatného o tom muži, kterého má kníže na mysli?“

„Jen to, že jsem si ho nevybrala sama,“ sevřela rty.

„Třeba se vám bude líbit, až ho uvidíte. Nebylo by to prvně,“ moudře ji utěšoval Cadfael, „že se bystrý namlouvač trefil.“

„Ať je to jak chce,“ vzdychla a vstala, „nemám na vybranou. Musím jet. Otec pojedje se mnou, abych se slušně chovala, a kanovník Morgant, který je stejně tvrdý jako biskup, pojedje s námi a dohlédne, abychom se slušně chovali oba. Ještě jeden skandál, a s veškerým postupem u Gilberta je konec. Mohla bych ho zničit, kdybych chtěla,“ pomstychtivě se zadumala nad tím, o čem věděla, že by to přes všechny hněv a uraženost nikdy nedokázala. Ve dveřích se ještě ohlédla a dodala: „Obejdu se bez něho. Dříve nebo později bych se stejně vdala. Ale víte, co mě nejvíc pálí? Že se mě vzdává tak lehce, že je tak vděčný za to, že má možnost se mě zbavit.“

Kanovník Meirion pro ně přišel, jak slíbil, právě když se ruch na nádvoří už téměř uklidnil. Stavební práce byly pro ten den opuštěny, všechny domácí přípravy na večerní hostinu dokončeny, malé vojsko sloužících na svých místech a domácnost, od knížat po podkoní, shromážděná v síni. Světlo bylo ještě jasné, ale už mírně zlátlo před západem slunce.

Kanovník šel k obřadu vykartáčovaný a neposkvrněný, ale prostě oděný; snad zachovával strohost svého úřadu o to svědomitěji, aby vyhladil z paměti všechny ty roky, kdy byl ženatý. Bývaly časy, dávno, ve věku světců, kdy se celibát od keltských kněží vyžadoval stejně důrazně, jako jej nyní žádal biskup Gilbert, protože

celá struktura keltské církve byla vybudována podle mnišského ideálu a cokoli ho nedosahovalo a rozcházelo se s precedentem, znamenalo úpadek svatosti. Avšak i vzpomínka na tu dobu už dávno téměř vymizela a dala se očekávat stejně pohoršená reakce na obnovu toho ideálu, jaká jistě kdysi byla na jeho postupné opouštění. Kněží nyní už po staletí žili jako slušní ženatí muži a vychovávali děti jako jejich farníci. I v Anglii na odlehlejších místech byla spousta skromných ženatých kněží a nikdo si pro to o nich nemyslel nic špatného. Ve Walesu nebyly neznámy případy, kdy syn převzal péči o farnost po otci, nebo dokonce, což bylo horší, synové biskupů pokládali za samozřejmé, že dostanou mitru po svých otcích, jako by se nejvyšší církevní úřady staly dědičnými lény. A teď přišel tenhle cizí biskup, vnucený zvenčí, aby všechny takové zvyklosti odsoudil jako odporný hřích a očistil diecézi od všech kněží, kteří nežijí v celibátu.

A tento schopný a impozantní muž, který pro ně přišel, aby ho následovali a projevíli poctu jeho pánovi, vůbec nehodlal přijít o své postavení jen proto, že sice právě včas pochoval manželku, ale zůstala mu dcera jako živoucí obžaloba. Nic proti ní nemá a řádně se o ni postará, ale hlavně ať je někde jinde, sejde z očí a sejde z myslí.

Bylo třeba uznat, že se nijak nepřetvařoval a šel rovnou za tím, po čem toužil a co mu bude k největšímu prospěchu. Hodlal využít své dva hostující mnichy a jejich poslání k potěšení a uspokojení svého biskupa.

„Právě se rozesadili. Bude ticho, dokud se neusadí kníže a biskup. Postaral jsem se, aby bylo před hlavním stolem volné místo, kde vás všichni uvidí a uslyší.“

Bylo také třeba uznat, že nebyl nijak zklamáný či pohoršený drobnou postavou a prostým benediktinským rouchem bratra Marka ani prostotou jeho chování; naopak si ho prohlédl a uspokojeně pokýval. Líbila se mu prostota, jež v sobě přesto ponese svou důstojnost.

Marek vzal do rukou iluminovaný svitek dopisu od Rogera de Clintona a vyřezávanou krabičku s křížkem a oba následovali kanovníka Meiriona přes nádvoří ke dveřím biskupovy síně. Uvnitř byl vzduch plný těžké vůně vyzrálého dřeva a pryskyřičného kouře pochodní. Jakmile vstoupili s kanovníkem v čele, tlumené hlasy u dolejších stolů utichly nadobro a rovněž všechny tváře u hlavního stolu na druhém konci síně, lesknoucí se ve světle pochodní, se obrátily k malému procesí postupujícímu k prázdnému prostoru pod stupínkem. Uprostřed seděl biskup, na tuto vzdálenost jen postava bez tváře, po obou jeho stranách knížata. Ostatní duchovní a velšští páni od Owainova dvora byli rozesazeni střídavě vedle sebe a všichni upírali oči na malou vzpřímenou postavičku bratra Marka, osamělou v otevřeném prostoru, protože kanovník Meirion ustoupil stranou, aby mu ponechal volné pole, a Cadfael zůstal několik kroků za ním.

„Pane biskupe, zde je diákon Marek z domu biskupa z Lichfieldu a Coventry a žádá o slyšení.“

„Posel mého kolegy z Lichfieldu je velmi vítán,“ pronesl obřadně hlas od vyvýšeného stolu.

Marek pronesl krátký proslov jasným hlasem, oči upřené na dlouhý, úzký obličej před sebou, na rovné, drátovité, ocelově šedé vlasy kolem klenuté tonzury, dlouhý nos, tenký jako čepel, rozbíhající se v široké chřípí, a na pyšná ústa s tenkými rty,

jež svůj obřadný úsměv nesla poněkud nervózně, jak na něj nebyla zvyklá.

„Můj pane, biskup Roger de Clinton mě vyzval, abych vás uctivě pozdravil v jeho jménu jako bratra v Kristu a jeho souseda ve službě církvi, a přeje vám dlouhé a plodné působení v diecézi svatého Asapha. A ve vši bratrské lásce vám mou rukou posílá tento dopis a tuto skříňku a prosí vás, abyste je s laskavostí přijal.“

To vše Cadfael přejímal po kratičkých, působivých přestávkách a překládal do zvučné velštiny, jež vyvolala spokojený šum mezi jeho přítomnými krajany.

Biskup povstal, obešel vyvýšený stůl a přiblížil se ke kraji stupínku. Marek mu pokročil vstříc, poklekl na jedno koleno a předal dopis i skříňku do velkých svalnatých rukou, jež se pro ně natáhly dolů.

„S radostí přijímáme laskavost našeho bratra,“ pronesl biskup Gilbert s promyšlenou a polichocenou milostivostí, protože světská moc Gwyneddu byla v doslechu a neujde jí nic, co se tu odehraje. „A s nemenší radostí vítáme jeho posly. Vstaň, bratře, a staň se dalším ctěným hostem u našeho stolu a tvůj druh také. Od biskupa de Clintona bylo vskutku ohleduplné poslat do velšského společenství někoho, kdo mluví velšsky.“

Cadfael zůstával pěkně vzadu a následoval Marka ke stupínku jen s odstupem. Ať všechna pozornost a zájem patří Markovi, ať je doveden na čestné místo vedle Hywela ab Owaina, který seděl po biskupově levici. Zařídil to kanovník Meirion, nebo se snad sám biskup rozhodl projevit návštěvě co největší čest, nebo s tím měl co dělat Hywel? Třeba ho zajímá, co si jiné katedrální kapituly myslí o obnovení stolce svatého Kentigerna

a o jeho udělení cizímu prelátovi. A bude-li se vyptávat on, odpovědi možná budou bezprostřednější, než kdyby se ptal jeho bázeň vzbuzující otec, a přinesou neškodnou a štědrú úrodu. Možná že to je pro Marka první příležitost málo mluvit a hodně naslouchat.

Místo přidělené Cadfaelovi bylo mnohem dál od knížecího středu, skoro na konci stolu, ale poskytovalo mu skvělý pohled na všechny tváře na čestných místech. Po biskupově pravici seděl Owain Gwynedd, ve všech ohledech velký muž, tělem, šíří mysli, schopnostmi, velmi vysoký, o hlavu přesahující průměrnou výšku mužů svého lidu a na rozdíl od nich, převážně tmavovlasých, plavý jako len, protože jeho babička Ranghild, princezna z dánského království v Dublinu, vnučka krále Sitrika Hedvábnovousého, byla víc severanka než Irka a jeho matka Angharad proslula svými zlatými vlasy mezi tmavovlasými ženami z Deheubarthu. Po biskupově levici pohodlně seděl Hywel ab Owain s tváří vlídně obrácenou k bratru Markovi. Podoba potomka byla zřetelná, přestože syn byl trochu tmavší a nebyl tak vysoký jako jeho otec. Cadfaelovi připadlo absurdní, že člověk tak výrazně nosící podobu otce je pro kněze sedícího vedle nemanželský, protože se narodil před Owainovou svatbou a i jeho matka byla Irka. Pro Velšany je uznáný syn stejný jako syn narozený z manželství, a když Hywel dosáhl zletilosti, byl čestně dosazen do jižního Ceredigionu a nyní, po pádu svého strýce, jej vlastnil celý. A zatím se jevilo, že si své dokáže velmi zdatně udržet. Byli tam ještě tři nebo čtyři Velšané z Owainovy společnosti, střídavě rozesazení vedle Gilbertových kanovníků a kaplanů, takže si světská a církevní moc chtě nechtě musely podat ruku, ale jejich rozhovor byl asi dost opatrný.

Nyní ovšem měli jako bezpečný námět skřínku s filigránovým stříbrným křížkem, jelikož Gilbert ji otevřel a položil na stůl před sebe, aby ji mohli obdivovat. A Clintonův svitek položil vedle ní, než bezpochyby dojde na obřadné veřejné přečtení, až bude večere končit.

Mezitím medovina a víno roztáčely kolečka diplomacie, a podle rostoucího halasu úspěšně. Ale Cadfael chtěl věnovat pozornost raději svému vlastnímu podílu na tomto společenském setkání a plnit povinnost vůči svým sousedům.

Po pravici měl staršího klerika, jistě kanovníka katedrály, pěkně oplácaného a zavalitého, ale s tváří tak neúprosně spravedlivou, že ho Cadfael odhadl na onoho Morganta, který má v budoucnu dohlížet na vzorné chování otce a dcery během výpravy, jejímž cílem je předat Heledd manželovi. Právě takový tenký, štítlivý nos, takové studené, bodavé oči se zdály vhodné pro tento úkol. Ale když promluvil, jeho hlas i chování k hostu byly celkem milostivé. Zřejmě se umí vyrovnat s jakoukoli situací a vždy zvolí správný tón, nevypadal však na člověka shovívavého k nedostatkům druhých.

Po Cadfaelově levé straně seděl mladý muž ze společnosti knížete, stavbou těla pravý Velšan, statný a pevný, velmi úpravně oblečený, tmavovlasý a tmavooký. Měl velmi černé, výrazné oči, jež hleděly do dálky a spíš skrze to, co měl před sebou, skrze lidi i předměty než na ně. Jen když se podél stolu podíval tam, kde seděli Owain a Hywel, jeho pohled se přiblížil, zaostřil a rozehrál poznáním a uznáním a jeho pevně sevřené rty změkly náznakem úsměvu. Gwyneddská knížata tu tedy mají aspoň jednoho oddaného stoupence. Cadfael si mladého muže prohlížel ze strany, opatrně, protože za zkoumání stál. Byl po svém černém,

zádumčivém způsobu velmi pohledný a tíhl k soběstačné, uzavřené mlčenlivosti. Když ze zdvořilosti k novému hostu přece promluvil, hlas měl tichý, ale zvučný a podle jeho melodie Cadfaelovi přišlo, jako by nepocházel z Gwyneddu. Nejvýznamnější rys tohoto muže však Cadfael nějaký čas nepostřehl, protože mladík jedl a pil jen málo a používal jen pravou ruku, která zlehka spočívala na stole Cadfaelovi na očích. Teprve když se obrátil k sousedovi přímo a opřel si levý loket o hranu stolu, ukázalo se, že jeho levá paže končí pouhých pár palců pod loktem, přes pahýl je přetaženo jemné plátno jako rukavice a zajištěno tenkým stříbrným náramkem.

Nebylo možné se nepodívat, když ten jev přišel tak nečekaně. Cadfael však okamžitě odvrátil pohled a zdržel se poznámek, přestože se neubráníl skrytému zkoumání zmrzačené ruky, když si myslel, že není sledován. Jeho soused však už se svou ztrátou žil dost dlouho a zvykl si, jak působí na druhé.

„Můžete se ptát, bratře,“ pousmál se. „Nestydím se za to, kde jsem ji nechal. Bývala to má lepší ruka, přestože jsem dovedl používat obě a pořád si vystačím s tou, která mi zůstala.“

Když tedy byla jeho zvědavost přijata s pochopením, a dokonce se snad od něho i očekávala, Cadfael se s ní dál netajil, přestože se již pokoušel uhodnout možnou odpověď. Tento mladý muž byl totiž skoro jistě z Jižního Walesu a tady v Gwyneddu daleko od svých rodných.

„Vůbec nepochybuji,“ promluvil opatrně, „že jste o ni přišel při nějaké příležitosti, která vám dělá čest. Ale kdybyste mi o tom chtěl vyprávět, měl bych vám povědět, že jsem svého času také nosil zbraň a dostával i rozdával rány na poli. Budu vám rozumět a nebude mi to cizí.“

„Já jsem si myslel,“ obrátil k němu mladý muž zářivé černé oči, jež se ho snažily odhadnout, „že nevypadáte tak docela jako mnich. Tak poslouchejte. Rád vám to povím. Nechal jsem ruku ležet na těle svého pána a pořád svírala meč.“

„Loni v Deheubarthu,“ pomalu pronesl Cadfael podle svého prorockého tušení.

„Jak jste řekl.“

„Anarawd?“

„Můj kníže a soukojenec,“ pravil zmrzačený muž. „Poslední rána, která mu vzala život, vzala mně paži.“

